Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000545

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-11-2025

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН від 26.02.2026 №375

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калініченко Сергій Миколайович
2. Serhii M. Kalinichenko

Кваліфікація: к.е.н., доцент, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3958-4763

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 08.00.04

Назва наукової спеціальності: Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 26-12-2025

Спеціальність за освітою: Економіка підприємства

Місце роботи здобувача: Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497199

Місцезнаходження: вул. Тваринників, Харків, Харківський р-н., 61026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 65. 356. 02

Повне найменування юридичної особи: Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497199

Місцезнаходження: вул. Тваринників, Харків, Харківський р-н., 61026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497199

Місцезнаходження: вул. Тваринників, Харків, Харківський р-н., 61026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.81.12, 06.81.19

Тема дисертації:

1. Стратегічне управління економічним потенціалом аграрних підприємств: теорія, методологія, практика
2. Strategic Management of the Economic Potential of Agricultural Enterprises: Theory, Methodology, Practice

Реферат:

1. У дисертації вирішено важливу науково-практичну проблему обґрунтування теоретичних засад, розроблення методології оцінювання та формування практичних механізмів стратегічного управління економічним потенціалом аграрних підприємств, спрямованих на підвищення їх ефективності, стійкості та здатності до адаптивного розвитку в умовах посткризової трансформації та глобальних викликів. У першому розділі дослідження поглиблено понятійно-категоріальний апарат стратегічного управління аграрними підприємствами, розкрито еволюцію стратегічних підходів та обґрунтовано сучасне трактування стратегічного управління як системного, цілеспрямованого й довгострокового процесу; досліджено сутність, структуру та ключові компоненти економічного потенціалу аграрних підприємств як відкритої багаторівневої системи та визначено принципи його оптимізації в контексті стратегічного управління; проаналізовано наукові підходи до формування механізму мобілізації та розвитку економічного потенціалу й

обґрунтовано архітектуру стратегічного механізму, що включає взаємопов'язані цільовий, функціональний, структурний, інструментальний, ресурсний та оцінно-коригувальний рівні як єдиний управлінський контур. У другому розділі систематизовано типології стратегій розвитку аграрних підприємств і обґрунтовано їх взаємозв'язок із процесами відтворення економічного потенціалу; розроблено матрицю впливу стратегій на компоненти потенціалу як практичний інструмент стратегічного вибору; обґрунтовано методологічні засади стратегічної діагностики економічного потенціалу як багатовимірного, динамічного процесу, що забезпечує формування стратегічного профілю підприємства та виявлення векторів його розвитку; уточнено зміст і логіку застосування методів стратегічної діагностики, сформовано структурнометодологічний алгоритм діагностичного процесу; визначено принципи стратегічного менеджменту аграрних підприємств, які формують методологічну основу результативного, узгодженого та адаптивного стратегічного управління в умовах турбулентності та структурних трансформацій аграрного сектору. У третьому розділі проаналізовано сучасні тенденції концентрації капіталу в аграрному секторі, здійснено оцінку системного внеску аграрного сектору в національну економіку та досліджено динаміку фінансових показників, земельних ресурсів, інвестиційних потоків, процесів злиття й поглинання, що засвідчило посилення концентрації матеріально-технічних ресурсів у великих агропромислових об'єднаннях; розкрито ресурсні передумови формування, мобілізації та відтворення економічного потенціалу аграрних підприємств, охарактеризовано роль земельних, трудових, технічних, фінансових, інформаційних та інтелектуальних ресурсів, виявлено ключові дисфункції у кадровому та техніко-технологічному забезпеченні; обґрунтовано зростаюче значення цифровізації, AgTech-рішень, smart farming та управлінських інновацій. У четвертому розділі обґрунтовано необхідність переорієнтації маркетингової діяльності аграрних підприємств від виробничо-продуктової моделі до клієнтоцентричної, заснованої на цифрових інструментах збору та аналізу даних, розкрито логіку формування маркетингово-збутової стратегії в умовах змін споживчої поведінки, електронної комерції та логістичної цифровізації, представлено концептуальну схему стратегічних дій і доведено ефективність мультиканальних та омніканальних моделей збуту як чинників підсилення економічного потенціалу підприємства; обґрунтовано необхідність комплексної модернізації виробничих процесів на основі інтеграції smart farming і принципів циркулярної економіки, показано формування ефекту «подвійного потенціалу» та визначено інноваційну ресурсно-технологічну модель як стратегічний драйвер довгострокової конкурентоспроможності; систематизовано інтеграційні механізми розвитку аграрних підприємств, охарактеризовано їх роль у формуванні виробничої концентрації, інноваційних екосистем і зниженні транзакційних витрат, а також доведено, що інтеграційні процеси забезпечують синергію та сприяють сталому розширенню економічного потенціалу в умовах структурних трансформацій аграрного сектору. У п'ятому розділі визначено та систематизовано інструментарій стратегічного управління аграрним підприємством, який охоплює поєднання класичних аналітичних методів і сучасних цифрових рішень, що забезпечують формування обґрунтованих, гнучких і адаптивних стратегій у умовах цифрової трансформації; обґрунтовано багаторівневий підхід до ідентифікації можливостей підвищення ефективності та конкурентоспроможності, розроблено матрицю стратегічних можливостей і змодельовано сценарії розвитку зернового підприємства; встановлено прояви VUCA-середовища у діяльності виробників зерна та розроблено адаптивну стратегію управління, побудовану на системній взаємодії цілей, інструментів, ресурсів і механізмів контролю, що забезпечує цілісність, узгодженість та керованість стратегічного процесу в умовах високої турбулентності.

2. The dissertation addresses the essential scientific and practical problem of substantiating theoretical foundations, developing a methodology for assessment, and designing practical mechanisms for the strategic management of the economic potential of agricultural enterprises to enhance their efficiency, resilience, and adaptive development capacity under conditions of post-crisis transformation and global challenges. The first chapter deepens the conceptual and categorical framework of strategic management in agricultural enterprises, reveals the evolution of strategic approaches, and substantiates the modern interpretation of strategic management as a systemic, pur- poseful, and long-term process; examines the essence, structure, and key components of the economic potential of agricultural enterprises as an open multi-level system and defines

principles of its optimization in the context of strategic management; analyses scientific approaches to the mechanism of mobilization and development of economic potential and substantiates the architecture of a strategic mechanism comprising interrelated target, functional, structural, instrumental, resource, and evaluation–adjustment levels as a unified management contour. The second chapter systematizes the typologies of development strategies for agricultural enterprises and substantiates their relationship with the processes of economic potential reproduction; develops a matrix of strategic impacts on potential components as a practical tool for strategic choice; substantiates methodological foundations of strategic diagnostics as a multidimensional and dynamic process ensuring the formation of a strategic profile and identification of development vectors; clarifies the content and logic of strategic diagnostic methods and formulates a structural-methodological algorithm of the diagnostic process; defines principles of strategic management that form the methodological basis for coherent, result-oriented, and adaptive management under turbulence and structural transformations. The third chapter analyzes current trends in capital concentration in the agricultural sector, assesses the systemic contribution of the farming sector to the national economy, and examines the dynamics of financial indicators, land resources, investment flows, mergers and acquisitions, showing increased concentration of material and technical resources in large agro-industrial groups; reveals resource prerequisites for forming, mobilizing, and reproducing economic potential, characterizes the role of land, labor, technical, financial, informational, and intellectual resources, and identifies key dysfunctions; substantiates the growing importance of digitalization, AgTech solutions, smart farming, and managerial innovations. The fourth chapter substantiates the need to shift marketing activities from a production–product model toward a customer-centric model based on digital tools for data collection and analysis; reveals the logic of forming marketing and sales strategies under changing consumer behavior, e-commerce, and digital logistics; presents a conceptual scheme of strategic actions and proves the effectiveness of multichannel and omnichannel sales models as drivers of strengthening economic potential; justifies the need for comprehensive modernization of production processes through innovative farming technologies and circular economy principles, reveals the “dual potential effect,” and identifies an innovative resource-technological model as a strategic driver of long-term competitiveness; systematizes integration mechanisms and demonstrates their role in production concentration, innovation ecosystem development, and reducing transaction costs. The fifth chapter identifies and systematizes the toolkit for strategic management of agricultural enterprises, combining classical analytical methods and modern digital solutions enabling the development of substantiated, flexible, and adaptive strategies under digital transformation; substantiates a multilevel approach to identifying opportunities for efficiency and competitiveness growth, develops a matrix of strategic opportunities, and models scenarios for grain enterprise development; identifies manifestations of the VUCA environment in grain production and develops an adaptive strategy based on systemic interaction of goals, tools, resources, and control mechanisms, ensuring coherence and manageability of strategic processes under high turbulence.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Kovalenko, M., Velychko, L., Kalinichenko, S., Ziuz, D. A new approach to creating state-owned enterprises in Ukraine. Public Policy and Administration, 2019, 18(4), pp. 497–508. DOI: 10.13165/VPA-19-18-4-09

- Mavlutova, I., Babenko, V., Dykan, V., Kalinichenko, S., Tokmakova, I. Business restructuring as a method of strengtening company's financial position. Journal of Optimization in Industrial Engineeringthis, 2021, 14(1), pp. 129–139 DOI: 10.22094/JOIE.2020.677839
- Petryk Ol.; Basok A.; Marenych T.; Yatsenko N.; Kalinichenko S. Management Report as a Component of Nonfinancial Reporting in Ukraine: Theory and Practice of Drafting. Vol. 12 No. 3 (2021): Independent Journal of Management & Production (Special Edition ISE, S&P) https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1523
- Petryk, O., Diadiun, O., Semenyshena, N., Khorunzhak, N., Kalinichenko, S. Integrated reporting in the conditions of sustainable development: Institutionalization through standardization. Intellectual Economics, 2020, 14(2), pp. 67–86 DOI: 10.13165/IE-20-14-2-05
- Karpenko Y.; Pienova A.; Melnychuk D.; Kutsyk V.; Nakonechna N.; Kalinichenko S. The main aspects of choosing the enterprises' operating strategy. Vol. 12 No. 6 (2021): Independent Journal of Management & Production (2-nd Special Edition ISE, S&P) https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i6.1758
- Вдовенко, Н. М., Калініченко, С. М., Чередник, А. О., Матвєєв, П. М., & Макєєв, О. О. (2025). Інтеграція фінансового контролінгу агропромислових підприємств в управління розвитком при формуванні ринку зерна в умовах цифровізації та нових економічних викликів. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (24). https://doi.org/10.5281/zenodo.17865321
- довенко Н. М., Калініченко С. М., Чередник А. О., Матвєєв П. М., Макєєв О. О. Формування адаптивної стратегії підприємств-виробників зерна на засадах фінансового контролінгу в умовах VUCA-середовища. Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит. (2025): № 7 (210), С. 145-161. https://doi.org/10.20998/2313-8890.2025.07.12
- Калініченко С. М. Економічний потенціал як базовий орієнтир формування стратегічної типології розвитку аграрних підприємств. Бізнес Інформ. 2025. №9. С. 254–259. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-9-254-259
- Калініченко С. М. Інтеграція стратегічного управління з механізмами відтворення основних виробничих фондів у сільському господарстві. Економічний вісник Донбасу. 2025. Вип. 2(80). С. 112-117. DOI: https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-2(80)-112-117
- Калініченко С. М. Ресурсні аспекти формування та відтворення економічного потенціалу аграрних підприємств. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2025. № 4. С. 120-125. DOI: https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-4-27
- Калініченко С. М., Микитась А. В., Харчевнікова Л. С. Маркетингове управління: особливості імплементації в систему менеджменту аграрних підприємств. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. 2019. Вип. 202. С. 299- 307
- Калініченко С., Сподар К., Грібіник А., Холодок В., Винник А. Специфіка організації сільського туризму в зарубіжній практиці. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2022, 308(4), 283- 287. https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-43

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва; підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0111U005203, 0116U003477, 0124U001624

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Красноруцький Олексій Олександрович

2. Oleksiy O. Krasnorutskyy

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1744-3257

Додаткова інформація: https://orcid.org/0000-0003-1744-3257

Повне найменування юридичної особи: Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497199

Місцезнаходження: вул. Тваринників, Харків, Харківський р-н., 61026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яців Ігор Богданович

2. Ihor B. Yatsiv

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2370-6351

Додаткова інформація: scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57204212133; webofscience.com/wos/author/record/1821089

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

Код за ЄДРПОУ: 00492990

Місцезнаходження: вул. Пекарська, Львів, 79010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лупенко Юрій Олексійович

2. Юрій О. Лупенко

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.07.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6846-0300

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"

Код за ЄДРПОУ: 00496805

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03127, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ігнатенко Микола Миколайович
2. Микола М. Ігнатенко

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0009-8626-4624

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Маренич Тетяна Григорівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Маренич Тетяна Григорівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Олена Смігунова
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна